

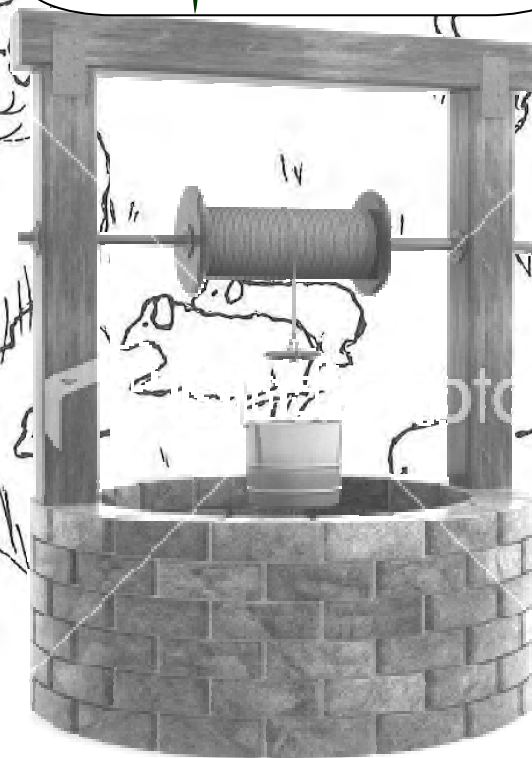
תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייסדות ב"ק מרן רבינו הקוה"ט זיעעב"א - בנשיאות ב"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
קרית יואל - בני ברק

מלביא דהוא יטב ויגדלם

פרשת בלק

כיתה ז'

הר"ר יוסף מאיר שווארץ הי"ו

חידו"ת לפרשת בלק

שונאו כי אינו נותן לו לעשות כרצונו, והשר השני אוהבו כי נותן לו לעשות כרצונו, על כן שמע בקול השר השני ועבר על דברי המלך, וכשנודע הדבר למלך חרה אפו וציוה להורגו, אמר בן המלך עתה ידעתי מי הוא אוהבי הגדול ומי שונאי וברב טפשותי חשבתי את השר הראשון לשונאי ועכשיו נודע לי שהוא אוהבי הגדול ואילו שמעתי לדבריו לא הייתי בא למצב הנורא הזה.

(ויואל משה)

ויאמר אליו בלק וגו' אפס קצוהו תראה וכלו לא תראה. ובמסורה דין ואידך וכלו מחמדים, ויובן לפי מש"כ ביש"מ שמצינו כמה דברים שהן בעצמותן חריפים ומרים כמו מלח ותבלין אשר לא יוכל האדם לאוכלן לבדן, ועם דברים אחרים הם טובים, וכ"כ נמצא בני אדם בתוך עדת בני אשר בעצמותן נראים כבלתי יפים אבל בכללות ישראל כולם יפים אף נעים ע"כ, ובלק שלח לבלעם לקטרג על שונאי ישראל ולזה שלח לו לכה ארה לי, כאדם שאומר אורה בתנאים כדאיתא במד' הכוונה להשטין ולמצא קטרוג על כאו"א בפרטות כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, וזה שאמר לו אפס קצוהו תראה שישים עינו הרע על קצתם, וכולו לא תראה שלא ישגיח על הכלל כלו, כי הלא וכלו מחמדים שבכללותן נמצא כל מיני מחמדים.

(ייטב לב)

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו ותרועת מלך בו. ויתבאר על פי מה שהביא א"ז זללה"ה בייטב פנים (מאמר

במדרש רבה איתא על הפסוק (משלי כח כג) מוכיח אדם אחרי חן ימצא ממחליק לשון, מוכיח זה משה שהוכיח את ישראל ואעפ"כ חן ימצא, ממחליק לשון זה בלעם שמחליק ומחניף לישראל בנבואותיו וגבה לבם וחטאו ועי"ז נפלו בשטים. פי' המדרש, מה בין מרע"ה לבין בלעם, משה רבינו ע"ה הוכיח את ישראל בדברים קשים פן יפתה לבבכם וחרה אף ה' בכם וגו' ושמעו נא המורים וגו', אבל בינו לבין קונו לימד זכות והתפלל בעד ישראל למה ה' יחרה אפך בעמך וגו', ואף מסר נפשו בעד ישראל שאמר ואם אין מחני נא מספרך, אבל בלעם עשה ההיפוך בינו לבין הקב"ה הוא חפש את הרגע שהקב"ה זועם כדי שיוכל לקללם, אבל לישראל אמר דברי שבח מה טובו אוהליך יעקב וכו' ותרועת מלך בו וגו' מי מצא חן? מי הוא האוהב ישראל האמיתי? אומר המדרש: משה רבינו מצא חן, כי הוא הוכיח את ישראל מאהבתו אותם שלא ינטו מדרך הישר וח"ו יאבדו, אבל להשי"ת התפלל והתחנן בעד ישראל, משא"כ בלעם אמר להם דברי חנופה שלא יפחדו לחטוא כי הם בני הקב"ה ולא יענישם, ולישראל נעמו דבריו של בלעם וזה הביא אותם לחטוא ונפלו עם רב מישראל בשטים, וזאת היתה כוונת בלעם בשנאתו את ישראל. משל למה הדבר דומה לבן מלך שהיו לו שני שרים אחד אוהבו ואחד שונאו, האוהב אמר לו, בני הזהר שלא תעשה עבירה, כי אביך מלך ודיין ואם ישמע לא יחוס עליך ויהרגך, והשונא אמר לו תעשה כל מה שלבך חפץ כי המלך הוא אביך ואינך צריך לירא משום דבר, בן המלך הטיפש חשב בדעתו שהשר הראשון

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייחסות ב"ס מרן רבינו הקדוש זיעעב"א - בנשיאות ב"ס מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

לבאר הטעם מדוע לא נחם אלקים את בני דרך פלשתים ולמה חשש פן ינחם העם וישבו מצרימה, עפימ"ש באוהחה"ק בענין המרגלים שאף שכשרים היו בשעה שנשלחו אך מחמת שכוונת המשלחים היתה רעה תפעול פועל הרע בשליח ויחזור להיות שלוחו של אדם כמותו ויולד בו תכונה רעה מה שלא היתה בו קודם כדרך שתלד בחי' קדושה בשלוחי מצוה, ולזה הגם שהיו צדיקים בהתחלתו בהליכה נולד בהם תכונה רעה מאת המשלחים, ולפיכך ויהי בשלח פרעה את העם, היינו שיצאו בני ע"י שליחותו של פרעה לכן לא נחם ה' דרך הדרך אשר היו צריכין לילך בו כי זהו הדרך אשר יצאו מאת פרעה אינו מתוקן להם ופן ינחם העם וגו' יען כי נולד בזה התכונה מאת פרעה, ולכן הסיבם ה' שתהא יציאה חדשה מאת ה' וזהו הדרך ישכון להם אור ויהיו שליחין דרחמנא, עכדה"ק, ובכן לך תעלה ביאור הפ' לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל פי' שבנ"י מנצחים את השטן ולא נכשלים בחטא ועון, וא"ת באיזה כח המה מנצחים אותם, ע"ז גמר אומר ה' אלקיו עמו, פי' שהקב"ה מצווה ומשלחם על קיום מצותיו ית"ש ובכח התכונה הקדושה מהמשלח המה מנצחים אותם, ומטעם זה נמי ותרועת מלך בו פי' מלשון תרועת קול שופר בר"ה המערבב את השטן הוא ג"כ מכח זה, וממשיך הכתוב ואומר קל מוציאם ממצרים כי זהו נמי הטעם למה השי"ת דייקא הוציאם ממצרים ולא נחם על הדרך שהוציאם פרעה, כי רצה הקב"ה להוליד בהם תכונה קדושה כנזכר לעיל בעצי חיים, והבן.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

יפה לעינים אות יח) ופ' חיי) מה ששמע ממוזלה"ה הישמח משה, כי בעת עמד על המחקר להבין דרכי החסידים והוטב בעיניו, עלה בלבו קושיא אחת על אשר מדרכן לשמוח תמיד, והלא מבואר בשולחן ערוך (או"ח ס"א ס"ג) ראוי לכל ירא שמים שיהיה מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, ויהי בנסעו לקבל פני רבו הקדוש מלובלין זללה"ה, תיכף כאשר בא אל ביתו נאווה קודש פיו פתח בחכמה וברוח הקודש, מדוע פניך כחושים היום, הן אמת שכתוב בשולחן ערוך ראוי לכל ירא שמים שיהיה מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, אבל כבר אמר החכם (חובת הלבבות שער הפרישות פ"ד) החכם צהלתו בפניו ואבלו בלבו, וגם בעת שאומר תיקון חצות בבכי ותחנונים ופלגי מים, עם כל זה ראוי להיות בשמחה באותו שעה, והוא על פי משל למלך שנשבה והגיע לעמוד ולפוש אצל אחד מאוהביו ומיודעיו, וכראותו את המלך במעמדו בשביה הלך ובכה, ועם כל זה שמח כי המלך מתאכסן אצלו, והנמשל מובן כי באותו שעה שבוכה על חורבן הבית הרי השכינה עמו, ועל כן צריך להתאזר בשמחה, עכדה"ק. ועל פי זה יתפרש כוונת הכתוב, לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, פי' שאינו רואה שום עבירה ועון בבית ישראל, אך לכאורה יקשה הלא עינינו רואות איך שבני ישראל הצדיקים והחסידים ששים ושמחים תמיד בגילה וצהלה, וכבר נפסק להלכה שראוי לכל ירא שמים שיהיה מיצר ודואג על חורבן בית המקדש, ודבר זה לעצמו הוא חטא ופשע ששוכחים מחורבן הבית וצער השכינה, על זה בא הכתוב כמשיב ה' אלהיו עמו, היינו שהשכינה שוכנת עמם בגלותם, וכיון שיודעים שהמלך מתאכסן בביתם על כן צהלתם בפניהם ואבלם בלבם, ועל זה אמר ותרועת מלך בו.

(ברך משה)

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו, אל מוציאם ממצרים כתועפת ראם לו. ויש לבאר בחקדם דברי ק"ז העצ"ח זלה"ה (בשלח)

תלמוד תורה יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בהתייסדות ב"ס מרן רבינו הקוה"ט זיעעבי"א - בנשיאות ב"ס מרן רבינו הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

בס"ד

מן הבאר ההוא ישקו העדרים - פרשת בלק